BESCHIKKING VAN HET HOF (Tweede kamer)

30 januari 2025 *

„Rectificatie van een arrest”

In zaak C-264/23 REC,

betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 267 VWEU, ingediend door de rechtbank Amsterdam (Nederland) bij beslissing van 22 februari 2023, ingekomen bij het Hof op 24 april 2023, in de procedure

Booking.com BV,

Booking.com (Deutschland) GmbH

tegen

25hours Hotel Company Berlin GmbH,

Aletto Kudamm GmbH,

Air-Hotel Wartburg Tagungs- & Sporthotel GmbH,

Andel’s Berlin Hotelbetriebs GmbH,

Angleterre Hotel GmbH & Co. KG,

Atrium Hotelgesellschaft mbH,

Azimut Hotelbetrieb Köln GmbH & Co. KG,

Barcelo Cologne GmbH,

Business Hotels GmbH,

Cocoon München GmbH,

DJC Operations GmbH,

Dorint GmbH,

* Procestaal: Nederlands.

Eleazar Novum GmbH,

Empire Riverside Hotel GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Fischen GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Nesselwang GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Schönau GmbH & Co. KG,

Fleming's Hotel Management und Servicegesellschaft mbH & Co. KG,

G. Stürzer GmbH Hotelbetriebe,

Hotel Bellevue Dresden Betriebs GmbH,

Hotel Europäischer Hof W.A.L. Berk GmbH & Co. KG,

Hotel Hafen Hamburg. Wilhelm Bartels GmbH & Co. KG,

Hotel John F GmbH,

Hotel Obermühle GmbH,

Hotel Onyx GmbH,

Hotel Rubin GmbH,

Hotel Victoria Betriebs- und Verwaltungs GmbH,

Hotel Wallis GmbH,

i31 Hotel GmbH,

IntercityHotel GmbH,

ISA Group GmbH,

Kur-Cafe Hotel Allgäu GmbH,

Lindner Hotels AG,

M Privathotels GmbH & Co. KG,

Maritim Hotelgesellschaft mbH,

MEININGER Shared Services GmbH,

Oranien Hotelbetriebs GmbH,

Platzl Hotel Inselkammer KG,

prize Deutschland GmbH,

Relexa Hotel GmbH,

SANA BERLIN HOTEL GmbH,

SavFra Hotelbesitz GmbH,

Scandic Hotels Deutschland GmbH,

Schlossgarten Hotelgesellschaft mbH,

Seaside Hotels GmbH & Co. KG,

SHK Hotel Betriebsgesellschaft mbH,

Steigenberger Hotels GmbH,

Sunflower Management GmbH & Co. KG,

The Mandala Hotel GmbH,

The Mandala Suites GmbH,

THR Hotel am Alexanderplatz Berlin Betriebs- und Management GmbH,

THR III Berlin Prager-Platz Hotelbetriebs- und Beteiligungsgesellschaft mbH,

THR München Konferenz und Event Hotelbetriebs- und Management GmbH,

THR Rhein/Main Hotelbetriebs- und Beteiligungs-GmbH,

THR XI Berlin Hotelbetriebs- und Beteiligungsgesellschaft mbH,

THR XXX Hotelbetriebs- und Beteiligungs-GmbH,

Upstalsboom Hotel + Freizeit GmbH & Co. KG,

VI VADI HOTEL Betriebsgesellschaft mbH & Co. KG,

Weissbach Hotelbetriebsgesellschaft mbH,

Wickenhäuser & Egger AG,

Wikingerhof GmbH & Co. KG,

Hans-Hermann Geiling (Hotel Präsident),

Karl Herfurtner, Hotel Stadt München e.K.,

geeft

HET HOF (Tweede kamer),

samengesteld als volgt: F. Biltgen, president van de Eerste kamer, waarnemend voor de president van de Tweede kamer, M. L. Arastey Sahún, president van de Vijfde kamer, en J. Passer (rapporteur), rechter,

advocaat-generaal: M. Szpunar,

griffier: A. Calot Escobar,

de advocaat-generaal gehoord,

de navolgende

Beschikking

1 Op 19 september 2024 heeft het Hof (Tweede kamer) het arrest Booking.com en Booking.com (Deutschland) (C-264/23, EU:C:2024:764; hierna: „arrest van 19 september 2024”) gewezen.

2 Bij brief van 3 oktober 2024 heeft de Europese Commissie verzocht om rectificatie van het arrest van 19 september 2024, op grond dat de punten 19 en 89 daarvan evidente onnauwkeurigheden bevatten.

3 Ten eerste merkt het Hof in punt 19 van dat arrest namelijk op dat het Bundeskartellamt (Duitse mededingingsautoriteit) de Commissie heeft geraadpleegd op grond van artikel 11, lid 5, van verordening (EG) nr. 1/2003 van de Raad van 16 december 2002 betreffende de uitvoering van de mededingingsregels van de artikelen [101 en 102 VWEU] (PB 2003, L 1, blz. 1). Het is echter op grond van lid 4 van dat artikel 11 dat het Bundeskartellamt de Commissie heeft geraadpleegd. Ten tweede wordt volgens de Commissie in punt 89 van het arrest van 19 september 2024 een onjuiste voorstelling gegeven van bepaalde vaststellingen die het Bundeskartellamt en het Bundesgerichtshof (hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken, Duitsland) hebben gedaan.

4 Volgens artikel 103, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof kunnen schrijf- en rekenfouten of evidente onnauwkeurigheden die in de arresten en de beschikkingen voorkomen, door het Hof hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van een van de in artikel 23 van het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie bedoelde belanghebbenden worden gerectificeerd, mits het verzoek wordt ingediend binnen twee weken te rekenen vanaf de uitspraak van het arrest of de betekening van de beschikking.

5 In casu heeft de Commissie het verzoek tot rectificatie ingediend op 3 oktober 2024, dus binnen de termijn van twee weken na de uitspraak van het arrest van 19 september 2024, en strekt het tot rectificatie van twee punten van dat arrest.

6 Wat in de eerste plaats punt 19 van het arrest van 19 september 2024 betreft, moet worden opgemerkt dat het recht van de nationale mededingingsautoriteiten om de Commissie te raadplegen weliswaar enkel uitdrukkelijk wordt vermeld in artikel 11, lid 5, van verordening nr. 1/2003, maar dat zowel het Bundeskartellamt, in voetnoot 89 van zijn besluit van 22 december 2015 – dat in punt 19 van het arrest van 19 september 2024 wordt genoemd –, als de Commissie, in punt 4 van haar schriftelijke opmerkingen, verwijst naar lid 4 van dat artikel 11.

7 Aangezien punt 19 van het arrest van 19 september 2024 zich beperkt tot een weergave van de feiten van het hoofdgeding zoals deze aan het Hof zijn voorgelegd, moet dit punt worden gerectificeerd en moet de verwijzing naar artikel 11, lid 5, van verordening nr. 1/2003 worden vervangen door een verwijzing naar artikel 11, lid 4, van deze verordening.

8 Wat in de tweede plaats punt 89 van het arrest van 19 september 2024 betreft, kan het Hof het verzoek van de Commissie niet inwilligen, aangezien uit dit verzoek geen enkele schrijffout of evidente onnauwkeurigheid blijkt.

9 Punt 89 van het arrest van 19 september 2024 is als volgt verwoord: „Hoewel de beoordelingen van het Bundeskartellamt en de beroepsinstanties in Duitsland over de afbakening van de relevante productmarkt voor de toepassing van [verordening (EU) nr. 330/2010 van de Commissie van 20 april 2010 betreffende de toepassing van artikel 101, lid 3, [VWEU] op groepen verticale overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen (PB 2010, L 102, blz. 1)] strikt genomen geen verband houden met definitieve beslissingen tot vaststelling van een inbreuk op het mededingingsrecht, die overeenkomstig artikel 9, lid 2, van [richtlijn 2014/104/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 november 2014 betreffende bepaalde regels voor schadevorderingen volgens nationaal recht wegens inbreuken op de bepalingen van het mededingingsrecht van de lidstaten en van de Europese Unie (PB 2014, L 349, blz. 1)], voor de nationale rechterlijke instanties op zijn minst als prima-faciebewijs van een inbreuk kunnen worden voorgelegd, neemt dit niet weg dat die beoordelingen, wanneer zij dezelfde geografische markt betreffen, een uiterst relevant contextueel gegeven vormen."

10 De passage van punt 89 waarvan de Commissie de rectificatie vraagt is de volgende: „[...] de beoordelingen van het Bundeskartellamt en de beroepsinstanties in Duitsland over de afbakening van de relevante productmarkt [...] strikt genomen geen verband houden met definitieve beslissingen tot vaststelling van een inbreuk op het mededingingsrecht [...]". Zonder een precieze formulering voor de gewenste rectificatie voor te stellen, beweert de Commissie in wezen dat er in deze passage onvoldoende rekening mee is gehouden dat, ten eerste, het Bundeskartellamt en het Bundesgerichtshof hadden vastgesteld dat Booking.com artikel 101 VWEU werkelijk had geschonden en, ten tweede, deze twee instanties zich bij hun vaststelling van een inbreuk ter onderbouwing uitdrukkelijk hebben gebaseerd op het feit dat er op de markt zoals die in de onderhavige zaak is gedefinieerd, sprake was van een overschrijding van de marktaandeeldrempel van 30 %, waaronder krachtens verordening nr. 330/2010 de verticale vrijstelling geldt.

11 Niettemin moet worden opgemerkt dat, hoewel het besluit van het Bundeskartellamt van 22 december 2015 – dat in punt 19 van het arrest van 19 september 2024 wordt genoemd – en de beslissing van het Bundesgerichtshof van 18 mei 2021 – die in punt 22 van dat arrest wordt genoemd – inderdaad een aantal beoordelingen over de afbakening van de relevante markt voor de toepassing van verordening nr. 330/2010 bevatten, deze beoordelingen voorzichtig zijn geformuleerd, waarbij nu eens de voorwaardelijke wijs wordt gebruikt (punt 251 van het besluit

van het Bundeskartellamt van 22 december 2015) en dan weer wordt aangegeven dat het om een beoordeling ten overvloede gaat (punt 252 van het besluit van het Bundeskartellamt van 22 december 2015 en punt 52 van de beslissing van het Bundesgerichtshof van 18 mei 2021).

12 Bijgevolg is er bij de vaststelling in punt 89 van het arrest van 19 september 2024 dat „de beoordelingen van het Bundeskartellamt en de beroepsinstanties in Duitsland over de afbakening van de relevante productmarkt voor de toepassing van verordening nr. 330/2010 strikt genomen geen verband houden met definitieve beslissingen tot vaststelling van een inbreuk op het mededingingsrecht" geen sprake van een evidente onnauwkeurigheid in de zin van artikel 103, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering, zodat het verzoek van de Commissie, wat de rectificatie van punt 89 van het arrest van 19 september 2024 betreft, niet voldoet aan de vereisten van dit artikel 103, lid 1, en dus moet worden afgewezen.

Het Hof (Tweede kamer) beschikt:

1) **Punt 19 van het arrest van 19 september 2024, Booking.com en Booking.com (Deutschland) (C-264/23, EU:C:2024:764), moet als volgt worden gerectificeerd:**

   „Bij besluit van 22 december 2015 heeft het Bundeskartellamt, na raadpleging van de Commissie krachtens artikel 11, lid 4, van verordening nr. 1/2003, geoordeeld dat ook dergelijke smalle pariteitsclausules in strijd waren met het in het Unierecht en Duitse recht neergelegde kartelverbod en heeft het Booking.com gelast het gebruik ervan stop te zetten. Het stelde in wezen vast dat die clausules de mededinging beperkten op zowel de markt voor het aanbieden van accommodaties als de markt voor het aanbieden van onlinetussenhandelsdiensten door platformen aan accommodaties. Het was ook van oordeel dat gezien het grote aandeel van Booking.com in de relevante markt, die clausules niet konden worden vrijgesteld krachtens verordening nr. 330/2010, en dat evenmin was voldaan aan de voorwaarden voor een individuele vrijstelling op grond van artikel 101, lid 3, VWEU."

2) **Het verzoek tot rectificatie wordt afgewezen voor het overige.**

3) **De minuut van de onderhavige beschikking wordt gehecht aan die van het gerectificeerde arrest. In de marge van de minuut van het gerectificeerde arrest wordt van deze beschikking aantekening gedaan.**

Luxemburg, 30 januari 2025.

De griffier
A. Calot Escobar

De waarnemend kamerpresident
F. Biltgen